

szép szavakon, hanem a való életen alapszik, lemérni nem szépen megrendezett ünnepélyeken, hanem a való élet tényeinek fölmérésén lehetséges.

SERES JÓZSEF

BOHUNICZKY SZEFI: LAZAS ÉVEK. (Franklin-Társulat.)

Művészszerelem a tárgya Bohuniczky Szefi könyvének. Zsófi, a festőnő, a csupaideg, intuíciókban gazdag, hangulatokkal teli lelkivilágú festőasszony és Zsigmond András zongoraművész, a művészetében magányossá érett, finomná, érzékennyé termékenyült férfi lobogó nagy szerelmét kapjuk az írónő finom tollából. Közös mozdulataiban, a szem egy-egy nagyszerű villanásában, az elkövetkező örömök, szomorúságok előre megérzésében rejlik kettőjük kapcsolatának mélysége, nagyszerűsége és különlegessége. Az egész regény csupa lobogás, csupa hangulat, váratlan meglepetés. Az irracionális dolgok utáni vágyak feltörésének, egy-egy festmény vagy szonáta születésének pompás érzékeltetője Bohuniczky Szefi. Szemünk láttára érik meg egy-egy kompozíció a művész lelkében és így bizonyos műhelytitkoknak jutunk birtokába.

Túl a realitásokon, a mindennapi élet szürkeségén, amit Zsófi családi kőre képvisel, önmaguk alkotta törvények között építik ki kapcsolatukat, marcangoló szerelmüket az asszony és a férfi. A regény szép, finom írás; néha túlnőies a stílus, túlsok a „lengés“, a „feszülés“, de ezek, csak kezdeti nehézségek, mik a regényt nem törik meg túlságosan.

BARITZ KÁROLYNE

PÉTER LÁSZLÓ: EGYÉNISÉG A NÉPKULTÚRÁBAN. (A Kálmány Lajos-Kör füzetel. — Szerk.: Seres József. — 2. sz. Szeged.)

Ez a szerényterjedelmű kis füzet a *Puszták Népe* múltévi márciusi számában megjelent három tanulmány nyomában keletkezett vita eredményeinek összefoglalójául készült. A csöppet sem hiábavaló vitát *Marót* Károly egyik cikke (*Népköltészet és műköltészet*), valamint Péter László két megjegyzése (*Az altudomány alapvetése, A százéves népköltési gyűjtemény*) váltotta ki: elgondolásaikra, a következő számban *Péczy* Attila, a neves népzene-gyűjtő válaszolt.

A kérdés az volt: egyéni vagy kollektív alkotások-e a népköltészet termé-

kei, illetőleg, hogy az egyéni vagy kollektív alkotásmód a domináló jellegű, azaz a népköltészet lényegében különbözik-e a műköltészettől? A népkultúra problémáinak ismerői előtt ez a kérdés nem volt új; régi — sokszor a szak-köröktől távol álló — vitákat idézett föl a cikksorozat. Mert a kérdés nemcsak néprajzi, hanem egyúttal egyetemes kulturális probléma is.

Kétségtelen, hogy a magyar néptudomány művelői az egyéniség és közösség alkotó, formáló szerepe problémájának fölbukkanásakor félreérthetetlenül a kollektív alkotásmód mellett tettek hitet. Különösen a zenészek. Jellemzően mutatja ezt a *Nyugat* 1933-ban rendezett népzenei konferenciája is, amelyen a muzsikuskok — Lajtha László, Molnár Antal, Tóth Aladár — megvédték a „daloló nép“ elméletét, azzal a felfogással szemben, mely szerint a műzene és a népzene alkotásmódja azonos. Azóta sok idő múlt el, a tudomány sokat fejlődött s a két féle elgondolás állandóan közeledett egymáshoz. Legnagyobb zenész folkloristáink, Kodály Zoltán is ki-mondotta: a népzene és a műzene között lényeges különbség nincs, legfőkébb arról lehet szó, hogy a műzene alkotásmódja egyénibb, — a hagyomány megkötő ereje nem olyan erős — mint a népzeneé. Ez azt jelenti, hogy a magyar néptudomány ma már belátja azoknak az elgondolásoknak igazságát, melyeket Paul Valéry esztétikája így határozott meg: „Valamely művet a szellemek és események, az ösök, állapotok, véletlenek, korábbi írók, stb. sokasága hoz létre... a szerző vezetése alatt. Vagyis az ellentét — ahogyan Péter László mondja — „szójátékszerű; attól függ, ki mit nevez egyéninek és közösséginek.“ A végső megoldás tehát az, hogy „egyéni” és közösség legtekintetesebb együttműködése, az egyéni alkotás vágy kiélésének a paraszti társadalmi helyzetnek és műveltségnek megfelelő legtekintetesebb lehetősége a közösben; ez a népi kultúra alapvető szerepe és jelentősége.“

Nagyon természetes, hogy mindezeknek felismerése és tudományos igazolása, hatalmas erőfeszítéseket kívánt. Péter László dolgozata a kérdés szinte teljes irodalmának felhasználásával készült; bemutatja a kutatók nagy munkáját — kiemelve Kodály, Marót, Ortutay és Vargyas eredményeit — a problémák és a homályos kérdések tisztázásáért.

ÓKRÓS LÁSZLÓ